

16. ročník súťaže Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane

Škola:

Počet bodov:

I. kolo: PhDr. Andrej Radlinský

Úloha č.2: Pozorne si prečítajte text a opravte údaje, ktoré nie sú správne.

Andrej Radlinský

národný buditeľ, jazykovedec, vydavateľ, redaktor, spoluzakladateľ Spolku svätého Vojtecha, zakladateľ Matice slovenskej

* 7. 8. 1817 Dolný Kubín

+ 26.4.1879 Dolný Kubín

Andrej Ľudovít Radlinský sa narodil v Dolnom Kubíne v uvedomelej slovenskej rodine. Jeho matka bola dcérou Antona Bernoláka, otec bol richtárom. Mal dve sestry a dvoch bratrov. Jazykovedec výrazne ovplyvnil vývoj spisovnej slovenčiny. Po vysvätení za kňaza Viedni v roku 1841 pôsobil ako kaplán v Badíne, Štefurove, Zlatých Moravciach a Banskej Štiavnici (1843-1849), odkiaľ musel tajne utiecť ako „pansláv“ v revolúcii roku 1848 do Viedne. Tu redigoval s Danielom Lichardom vládne Slovenské národné noviny a vydával časopis Cyril a Method. V rokoch 1850-1861 pracoval v Budíne ako prekladateľ krajinského zákonníka. Spolu so Štúrom, Hurbanom, Hodžom a ďalšími má veľký podiel na vytvorení spoločného jazyka a zjednotení kultúrneho a literárneho života. Napísal vyše 60 kníh. Vypracoval pravidlá staroslovenčiny a vydal ich v knižke Pravopis staroslovenčiny (1850). V roku 1861 vydal zbierku ruských kázní Sobranija ruskich propovedej spolu s rusko-nemecko-slovenským slovníkom, ktorý mal uľahčiť ich čítanie. Ako kňaz si uvedomoval dôležitosť cirkevného spevu pre zintenzívnenie náboženského života. Spolu s Jánom Palárikom

redigoval týždenník Katolíckej noviny, ktorý prehľboval náboženské vedomosti, prebúdzať národné povedomie a propagoval spojenie kresťanských vyznaní na Slovensku.

Z náboženského hľadiska je najhodnotnejšie radlinského dielo Náboženské výlevy. Po prvom vydaní roku 1850 doteraz vyšlo ďalších 14 a bolo preložené do nemčiny a maďarčiny. Okrem čisto náboženskej funkcie mala táto modlitebná kniha nesporný význam aj pre udržanie slovenského jazyka a zaslúžila sa aj o rozšírenie spisovnej slovenčiny v našom národe, rozdelenom na mnohé nárečia.

Popri rozvoji spolkov striedlivosti venoval Radlinský pozornosť zakladaniu nedeľných škôl. So svojím priateľom Dobranským založil Ženský spolok a Slovenskú besedu.

Roku 1878 založil Priemyselný spolok a sám pripravil jeho stanovy. Životným dielom Radlinského bolo založenie Spolku svätého Vojtecha v Trnave v roku 1875. Spolok mal združovať kňazov, učiteľov, mládež, no najmä roľníkov a robotníkov z celého Slovenska, rozširovať medzi nimi nábožensko-mravnú vzdelanosť, praktický katolicizmus a navyše zveľaďovať základné školy.

V roku 1871 vydal dielo pod názvom Škola obsahujúce hviezdovedu, zemepis, fyziku, zemeználectvo, prírodopis, domáce a poľné hospodárstvo, ovocinárstvo, včelárstvo, hodvábnictvo a náuku o právach a povinnostiach občanských pre katolíckej elementárne školy. Učebnica mala 316 strán a 21 strán obrázkov. V päťdesiatych až sedemdesiatych rokoch 19. storočia svojimi všestrannými schpnosťami zasahoval do hospodárskeho a literárneho života a má nezabudnuteľné zásluhy pri napomáhaní rozvoja slovenského školstva, najmä pri jeho záchrane.

Zomrel náhle vo veku nedožitých 62 rokov. Pamätná tabuľa A. Radlinskému sa nachádza na fasáde budovy Ekoprimu v Dolnom Kubíne, kde stál jeho rodný dom.